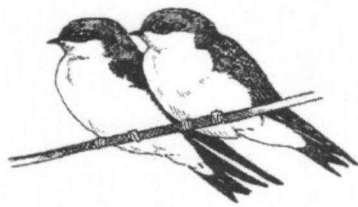

Kolonies en aantal broedparen van de Huiszwaluw in 2008

Behaalde successen in het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Het is een slogan uit de beleggingswereld, die ook opgaat voor de huiszwaluwpopulatie. Schommelingen, pieken en dalen treden hierin afwisselend op. Elkaar soms versterkende factoren bepaalt het aantal vestigingen en het uiteindelijke broedsucces. Het jaar 2008 behoorde tot de jaren waarin de stand vergeleken met het voorgaande jaar afnam, maar vergeleken met een langere periode niet echt slecht te noemen was.

Dick A. Jonkers

Met een daling van 104 broedparen - iets meer dan 9% - schaarde 2008 zich in het rijtje jaren

waarin de Huiszwaluwen het slechter deden dan het jaar daarvoor. Oorzaken daarvan waren o.a. droogte in de vestigingsperiode, waardoor nesten loslieten en noodweer op 26 juli met eenzelfde gevolg. In de Zaanstreek daarentegen steeg de populatie met 10%; van andere regio zijn nog geen cijfers gepubliceerd. Wanneer de landelijke gegevens bekend zijn zal duidelijk worden hoe groot de regionale verschillen zijn.

Vechtplassengebied

Het aantal gevonden paren in het Vechtplassengebied steeg van 687 naar 696, wat een lichte vooruitgang inhoudt. De bezetting per gemeente was wisselend. Van de elf gemeenten waren er zes waarin het aantal broedparen lager was dan in 2007. Meestal was het verschil klein, maar in Muiden/Muiderberg, altijd een bolwerk, waren er 28 paren minder, ofwel 10%. Van de vier gemeenten met een stijging van het aantal broedparen vielen Weesp en Loenen a/d Vecht op met respectievelijk een toename van 14 en 21 paren. Een al sinds 1990 bestaande broedlocatie met enkele paren werd in eerstgenoemde plaats ontdekt. Eerst bevonden die paren zich daar tegen eengezinswoningen, maar na renovaties verhuisden de zwaluwen naar flats in de omgeving. In Nieuwersluis bleef het aantal paren tegen het hoofdgebouw van de kazerne gelijk.

Het Gooi

In deze regio liep het totale aantal nesten terug in de vijf gemeenten waar Huiszwaluwen zich

vestigden van 300 naar 215. Huizen blijft ondanks een afname koploper. Net als in 2007 zijn er op 48 locaties nesten aangetroffen, maar waren er wel totaal 42 nesten minder aanwezig. Nadat in deze plaats een nagebouwde Ark van Noach in de haven had aangelegd, verdwenen paren van de vertrouwde locatie aan restaurant de Kalkovens. Het schip is eind juni weer vertrokken. Het aantal paren dat aan boord heeft genesteld is onbekend. Naarden moest dit jaar met maar liefst een afname van 45 nesten minder ook fors inleveren. Wat een verschil met vorig jaar. De vermindering werd onder andere veroorzaakt door de kolonie aan de boerderij Stadzigt in Naarden. Hier huisden in 2007 nog 37 paren en in 2008 nog maar 21 paren. De plannen van Natuurmonumenten om hier een bezoekerscentrum en elf appartementen voor gehandicapten met een autistische stoomis te realiseren zijn nog niet uitgevoerd. De vertraging wordt veroorzaakt door onder meer de Vereniging van Vrienden van het Gooi, die zich verzet tegen het creëren van woonmogelijkheden aan de rand van het Europees beschermde Naardermeer. Van de kolonie tussen Naarden en Muiden langs de Muidertrekvaart zijn dit jaar geen gegevens ontvangen; mogelijk is op die locatie wel gebroed. In Blaricum-dorp zijn toch weer nesten gevonden. Twee paren nestelden op een in vorige jaren bezette locatie en twee paren vestigden zich elders in het dorp.

Eemland

De regio Eemland herbergde 363 vestigingen tegen 391 in 2007. De grootste afname vond in plaats in dit gebied aan de Nieuwe Maatsweg in de Maatpolder (Eemnes). In Eembrugge, met nu 11 paren meer dan in 2007, doemen donkere wolken aan de horizon op. De gemeente Baarn is met Eemnes overeengekomen dat daar woningbouw mag worden

uitgevoerd. De voormalige Ocrietfabriek (met een paar Steenuilen) en een aanliggend bedrijf, waar nu een huiszwaluwkolonie zit, zullen daardoor verdwijnen. In Eemdijk waren opnieuw wisseling van broedlocaties. Aan een boerderij die nu alweer jaren geleden in het kader van de landinrichting was gebouwd vestigden zich opeens paren. Tegenover een reeds bestaande vestiging bouwden enkel paren nesten. Daar hadden nog nooit nesten gezeten.

Figuur 1. Aantal broedparen van Huiszwaluwen per gemeente in 2008

Gemeente	Broedparen	
	2008	2007
Muiden/Muiderberg	238	266
Weesp	97	83
Nigtevecht	22	19
Nederhorst den Berg	70	73
Vreeland	25	29
Loenen a/d Vecht	38	17
Nieuwersluis	5	5
Ankeveen	39	34
's-Graveland	39	36
Kortenhoef	39	37
Loosdrecht	84	88
Hollandsche Rading	6	9
Hilversum	11	10
Naarden	74	119
Huizen	120	162
Blaricum	4	0
Eemnes	275	308
Eembrugge	44	33
Eemdijk	44	50
Totaal	1274	1378

Kunstnesten en vestigingsmogelijkheden
In het algemeen bleken kunstnesten ook nu weer goed bezet te zijn. Om te voorkomen dat Huismussen deze nesten kraakten, hadden sommige bewoners deze in de winter dichtgestopt. In de periode waarin de Huiszwaluwen begonnen te arriveren maakten zij die nesten weer open, waardoor de kans op nestelen door Huiszwaluwen vergroot werd. Het vestigingssucces in kunstnesten is wisselend. Op plaatsen waar de Huiszwaluwen nooit gebroed hadden gebeurde dit wel, al moest er soms een groot aantal jaren worden gewacht. In Muiderberg vestigden zich vier jaar na het ophangen pas paren in de kunstnesten; meteen ernaast werden drie nesten gebouwd. Het ertussen of tegen deze nesten bouwen van natuurlijke nesten is al

eerder geconstateerd. Ook zijn er op plekken waar vroeger werd gebroed kunstnesten gemonteerd, maar desondanks jaren later nooit meer vestigingen tot stand kwamen.

De grootste kans om Huiszwaluwen op geschikt lijkende locaties tot een vestiging te verleiden, blijft nog altijd om voor en in het broedseizoen daar modderrijke plaatsen aan te bieden. Dat kan in bakken of op stukken plastic. Het vochtig houden gedurende het seizoen is van groot belang.

Koloniegrootte

Met 93 vestigingen van één paar, waaronder enkele nieuwe, was er opeens weer een toename van 23% t.o.v. 2007, toen er hiervan 70 vestigingen waren. Die van kolonies met een aantal van 2-5 nesten steeg eveneens en wel naar 97. In 2007 waren dit er 72 en in 2006 99. Dit ging ten koste van de locaties met 6-10 nesten, waarvan er nu 28 voorkwamen (2007 - 32). Hierdoor werd de uitbreiding gestopt die zich in 2005 inzette. De categorie met 11-25 nesten breidde zich uit naar 19 (2007-18, 2006 11). Het aantal middelgrote kolonies (26-50 nesten) blijft nog steeds afnemen. In 2008 zijn er nog maar vier gevonden, tegen vijf in 2007 en zes in 2006. De grootse kolonie van het onderzoekgebied bevond zich dit jaar in de Noordpolder beoosten Muiden, met aan de Noordpolderweg een adres waar 132 nesten. huisden. Aan de boerderij ernaast bevonden zich 82 nesten. De kolonie in de Maatpolder (Eemnes) en niet Noordpolder te Veld zoals in het vorige verslag abusievelijk is vermeld, deed het niet zo goed. Nu waren er 93 nesten (2007-113, 2006-112). De kolonie in De Kampen bij Blaricum tenslotte bestond uit 60 nesten (2007-62, 2006-53).

Overlast en werkzaamheden

Bouwpogingen in Vreeland werden systematisch vrijdeld door het verwijderen van het aangebrachte nestmateriaal. Ook bleven vestigingen uit door schilderswerkzaamheden. Daar stond tegenover dat na schilderen in het voorjaar toch drie nieuwe vestigingen plaatsvonden. In Loosdrecht waren draden gespannen om vestigingen en daardoor mogelijke overlast te voorkomen. Aan een huis in Eemdijk waren op drie plaatsen waar voorheen Huiszwaluwen nestelden glimmende metalen plaatjes bevestigd om vestigingen te voorkomen. Helemaal bont is wat in Huizen aan de Zomerkade is gebeurd.

Een plankje onder het nest
voorkomt overlast

Bron: Vogelbescherming
Nederland

Al diverse jaren wordt daar geklaagd dat de Huiszwaluwen daar overlast veroorzaken. Bij een renovatie zijn de muren daar door de woningcorporatie geïmpregneerd, een handeling waardoor het nestelen al enigszins werd bemoeilijkt. Er zijn schuine latten aangebracht om nestelen te voorkomen. In overleg met de bewoners en Zwaluwen, adviesbureau op non-profitbasis zijn als alternatief plaatsen vastgesteld waar kunstnesten mochten hangen, of zwaluwen konden nestelen. Desondanks namen enkele bewoners het heft in eigen hand en stopten tien

Medewerkers aan het onderzoek

Zoals ieder jaar gingen weer mensen op stap om vestigingen op te sporen en de aantallen broedparen te tellen. Anderen verstrekten aanvullende gegevens voor dit verslag. Dit waren de volgende personen: G. Bieshaar, Y. Bosman, E. de Bruin, R. van Dijk, A.C. Driessen, L.J. Dwars-van Achterbergh, W.Fokker, P. Gijsen, D.A. Jonkers, A.J. van Klaveren, N. Klippel, W. Langendorff, A.M. v. d. Poel, K.Pranger, H.W. Reddingius-Schreuder, J.P. Senteur, S. Staps, A.P. Vermeule, M. Voorvelt en M. van der Weyden. Dank aan allen!

Geraadpleegde literatuur.

Jonkers, D.A. 2008. Huiszwaluw in 2007 opeens weer in de lift. *De Korhaan* 42(2): 67-68.
Roos, M. 2008. 2008 een goed huiszwaluwjaar. *De Kieft* 2008-04: 16-17.

van de zestien kunstnesten dicht. In een ervan zat een oudervogel nog op het nest en deze kwam jammerlijk om het leven. Hierop is de Algemene Inspectiedienst (AID) ingeschakeld, die een proces-verbaal heeft opgemaakt. Er zijn nu door de Vogelwerkgroep geïnitieerde plannen om op een plek dicht bij de Zomerkade een zogenoemde zwaluwflat te plaatsen. Met een dergelijke nestgelegenheid is in Biddinghuizen al ervaring opgedaan.

Varia

Een paar Huiszwaluwen in Ankeveen zag kans om binnen drie dagen een nieuw nest te fabriceren na het noodweer van 26 juli. Aan de Heerenweg in dezelfde plaats hadden pogingen om op diverse plaatsen nesten te bouwen geen succes. In Vreeland zijn waarschijnlijk twee nesten door een Kerkuil bezocht.